

Ese de două ori în septembra: Joi și Dominești;
candu va prezinde importanța materielor,
va fi de trei ori în septembra.

Prețul de prenumerare
pentru Austria:

pe an intregu	d. v. a.
„diușitate de anu	4 „
„patru	2 „
pentru România și strainatate	
„anu intregu	12 fl
„diușitate de anu	6 „

ALBINA.

Spre scire dniloru corespun-
dinti ai nostri!

Imbuldiel' a materielor este atât de mare, incât astăzi mai vertosu, candu personalul Redactiunei este necompletu — era redactorului ocupat si intr'altele multe parti, nici pre langa cea mai buna voia si nici cu incordarea extremelor poteri ale noastre, nu suntem in stare a responde cu promisiile tuturor pretensiunilor ce ni se facu. De aci provine că conceptele lunji si cari privesc mai vertosu personalitati seu interese locali, si a nume acele care au trebuita de prelucrare radicale, de comunu se amena si intardia. Totusi — la rondu lui nici acelea nu vor fi trecute cu vederea.

Redactiunea.

Pesta, in 10/22 fauru 1871.

Ochii lumii sunt atentiti spre Bordeaux si Versailles. Acolo se lucra de sértea Europei.

Va decide intieptiunea si cumpetul invingatorilor din Versailles — de o parte, si erasi intieptiunea si cumpetul representantilor natiunali ai Franciei devinse — de alta parte.

Nu este indoială că adunarea din Bordeaux, dupa infricosiile perperi, dupa atât de nefericire a patriei, va fi la naltinea chiamarei sale: putieni sunt insa intre muritori, cari se sciu stepani si moderă candu se afla la culmea potrei si marirei.

Adunarea din Bordeaux a datu o eclatante proba de intieptiunea sa prin aceea, că si-a alesu pe Grevy de presedinte, pre unu barbatu de celu mai solidu caracteru republicanu, si prin aceea că a supusu controlui sale ne'nterupte totu negotiatu si stipulatiunile de pace.

Ea, adunarea natiunale din Bordeaux, a datu a douăa eclatante proba de intieptiune — prin aceea, că a alesu pe Thiers de capu alu poterei esecutive, alu carui patriotismu este curat cu aurulu, si alu carui sciintie si esperiintie — insufla respectu si celor mai aprigi si ferosi contrari ai Franciei.

Thiers si-a alesu unu cabinetu de cinci ministri, republicani probati, si numai doi a luatu dintre deputati ce se pléca Orleanismului si legitimismului. Cei d'antai cinci sunt: Jules Favre pentru externe, Picard pentru interne, Simon pentru instructiunea publica, Lefèvre pentru resbelu si Pothouan pentru marina; èr cei doi din urma sunt Dufauve pentru justitia si Lambrecht pentru comerciu.

Negotiatuile de pace au trebuitu se se fia inceputu inca ieri in Versailles; din partea adunarei natiunale francese sunt insarcinati cu acelea a nume Thiers si Favre, cari se vor servi de esperiintie lui Chaudordy, diplomatu de mare renume. Afara de acăsi, la propunerea lui Jules Favre, adunarea din Bordeaux a mai delegatu din sinulu seu o comisiune de cincispredece membri, cari ne'ncetatu se fia langa numitii impoteriti ai Franciei si se li sté intr'ajutoriu. Intr'aceea adunarea natiunale si-a suspinsu siedintele pana candu nu i se va presentă spre finale decidere resultatul negotiatuilor.

Armistetiul s'a prolungit u pana in 24 fauru, adeca pana poimane, dar indata ce negotiatuile vor areta trebuinta a do mai departe prolongire, ea se va acordă.

O episoda de unu eșeu si siasiatoriu de inimie s'a intemplatu sambătă trecuta

in adunarea natiunale. Deputatul Keller propuse unu protestu alu representantiilor Alsatiei contra rumperei pamentului loru de la Francia si anectarei lui la Germania. Propunerea se fece intr'unu modu si cu cuvinte, ce storsera lacrime. Thiers ceru ca adunarea fora amenare se se dechiare a supr'a cestiunie, pentru ca comisarii negotiatori de pace se aiba de ce a se tiené. Resultatul desbaterei prin sectiuni fu, că — caus'a se recomenda apretiarei comisarilor la tractarile de pace.

In Viena sesiunea senatului imperiale se deschise alalta-ieri, luni, si Ministerul nou, Hohenwart se prezenta cu programul seu.

Scirile despre acăsta siedintia a parlamentului cislaianu ni spunu, că o indesuială mai mare nu s'a vediutu nici odata in spaciele si pre galeriele Casei de lemn de naintea portii Scotilor. Tota lumea vrea se veda si se auda pre noulu Ministeriu, la care atât de putieni se asteptă, si carui partitele amintintau a-i face o oponitie infricosiata!

Trebue se marturisimă că programul ce desvoltă in acea siedintia contele de Hohenwart, este foarte interesante, elu promite — tuturor töte. Vr se tienia santa Constitutiunea, si totusi vr se impace pre natiunali nemultumiti cu ea. De aceea cele mai multe foi sustinu că noulu ministeriu promite neposibilitati, prin care promisiune — nu se obligea la nimic'a! Ori cum inşa, esența lucrului este, că federalismul afia o viua spresiune in programul nouului ministeriu, si de acăsa elu de nemți si de magiari urma a fi atacatu totu mai multu. —

Diet'a Ungariei de o septembra de dile aprópe, la desbaterea bugetului Ministerului de culte si instructiune, face multa vorba despre reforme si imbunatatiri in sistem'a de instructiune publica: dar — vorbele remanu numai vorbe, pre cari tiéra le platesce cu dieci de mii de florini — fora nici unu folosu. Am disu si repetimă, că sub sistem'a politica de astazi, nici unu felu de imbunatatire adeverata nu este cu potintia. —

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei representantilor din 16 febr.

Se deschide la 10 ore. Presedinte Somssich. Protocolul se autentica. Ministerul de instructiune tramite casei 400 de exemplarile din referat'a consilierului de sectiune Aladár Molnár despre caletori'a sa scientifica in strănatate. Se imparte intre deputati.

Petitiunile intrate se avisăza la comisiunile concerninti.

Em. Henszlmann saluta pe ministerul de culte si-i adresă urmatori'a interpellatiune, ca prin acăsa se-i dee ocasiune a-si areta colorea politica:

Universitatea din Pesta, avendu procesu cu franciscanii pentru unu locu, ce era menit spre redicarea unui edificiu pentru biblioteca, l'a perdutu si in a treia instantia. Ansa la acestu procesu a datu acea impregiurare, că Maj. Sa in anulu 1857, a donatul acestu locu alu universitatii — franciscanilor fora nici o desdăunare. Intr'abia asiadara: 1. este ministerul convinsu că representantele fondurilor publice a aperatul caus'a bine si că nu e unu „Confrater franciscanorum?“ 2. Déca ar fi reprezentatul caus'a reu, este aplecatu ministerul a renui procesulu, aducendu dovedi nuoie si asiā a scapăti de o povara celu putienu de 100,000 fl. déca procesulu va remané perduto? 3. Déca s'ar perde procesulu fora de a mai avea o sperantia de recascigare, fire-

ar ministrul aplecatu a informă pe Maj. Sa, ca se doneze universitatii altu locu? (Aplause din stang'a.)

(Intr'aceste intra ministerul croat Petarevicu in casa, pre care-lu intempina ministerul Kerkápoly, luandu-lu de bratii. Drépt'a lu primesecu si se traiesca!)

Recerintele curții de contabilitate, preliminate cu 200,000 fl. Comisiunea recomanda numai 150,000 fl.

G. Váradyi e in contr'a acestei institutiuni asiā pre cum este ea in presinte, caci intaresce bureaucratismul; pana acum institutiul acesta n'a datu nici o dovăda de activitate si totusi se cere o suma esorbitante pentru susținere-i. Face proiectu de conclusiune, ca „casa se insarcineze pe ministerul presiedinte a asterni casei ordinea de manipulatiune provisoria a acestui institutu si normele de controla privitorie la detoriile statului.“

Ministrul Kerkápoly dice, că proiectul e de prisosu, caci partea prima din elu e cunoscuta din diurnalul oficialu, activitatea inca nu a statu candu a se desvoltă, fiindu institutu nou.

Em. Huszár vorbesce pro, éra Jos. Just contr'a proiectul lui Váradyi. La votu proiectul numit se respinge si se votéza sum'a de 150,000 fl. —

Urmăza bugetul ministerului de culte si instructiune.

Recerintele ordinare sunt preliminate cu 2,888,540 fl. cu 239,908 fl. mai multu decătu in anulu trecutu. Acoperirea din prospere resurse ale ministerului este luata cu 297,560 fl.

Jul. Schwarz critisează proiectele de legale acestui ministeriu si dice că sunt mance. Legea pentru universitatii nu statoresce minimul salariilor professorale. Salariile ar trebui regulate, nainte de ce vine proiectul la desbatere. Localitatile nu-su de ajunsu, 35 de profesori prelegu in trei sale. Preparandie stau foarte reu. In privint'a instructiunii elementare e de parere că intre statu si intre confesiunii se esiste concurentia libera, si in acestu intielesu doresce a schimbă paragrafii respectivi ai legii art. XXXVIII. din 1868. In fine provoca pe ministerul celu nou a calcă in urmele lui Eötvös — incătu pentru principale generali.

P. Hoffman dice, că desi nu se pote pretinde deslucire in tota privint'a de la ministerul celu nou in decursul desbaterei bugetului, totusi ilu intr'abia, déca are de cugetu a consideră proiectele antecesorului seu de ale sale. Presupunendu, că le primesce, votéza pentru bugetul ca basa la desbaterea speciala.

Em. Ivánka dice, că uniunea reala a amendurorii diușatilor monarchiei nu pote fi folosită, caci conditiunile de desvoltare a amendurorii partilor diferențe foarte. Impuța partidei lui Deák, că nici in afacerile de cultura nu se alatura intențiunilor liberale ale stangei. In fine sperăza, că in anulu viitoru nu vom mai avea a discută bugetu si pentru cultura si instructiune, si că in fine se va realiza despartirea bisericoi de statu. Primesce bugetul dreptu basa pentru desbaterea speciala. (Aplause.)

Aug. Pulzsky. Bugetul este unu resumatu alu trecutului si o program a viitorului; in casu de faca, bugetul este totdeodata o moscenire, la a carei sprinjire casa se angajăse facia cu ministerul reposat; crede că si acum dupa mórtea aceluia este detorintia a le sprinjini. Desfacerea statului de biserica tiene că e ne'ncunjurata de lipsa a se executa deodata cu reformele in instructiune. Primesce bugetul.

Cu atât'a siedint'a se incheia.

Siedint'a casei representant. din 17 febr. 1871.

Se deschide de presedintele Somssich la 10 ore. Protocolul se autentica, si se votéza bugetul casei pe lun'a lui febr. cu 73,541 fl. 33 cr.

Prenumeratiunile facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de-adreptul la Redactie Stationegasse Nr. 1. unde sunt a se adresa si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi: éra cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunț si alte comunicări de interes privat — se respunde cate 7 cr. de linie; repartizile se facu cu pretie scadutu. Pretul timbrul cate 30 cr. pentru una data se anteca.

Trecendu cas'a la ordinea dilei, a supr'a bugetului de cultu si instructiune, ie cuventul

Al. Környedy si pledandu pentru lumina poporului cere a se taia influența preotiei a supr'a instructiunei. Aruncandu o privire a supr'a cercetarii scolii din partea principilor obligati, dice, că starea este deplorabilă si cu deosebire in Pesta. Daca regimul poate execută legile de dajidia, de ce se nu pote execută si cea de instructiune cu aceeași asprime. Critizează cartile scolare si areta, că sunt forte mance. Dar ce folosesc amintirea acestor scaderi déca ministerul nu e de facia se le auda macar, caci ceea ce reproducă diuralele, adesea este de totu falsu, documentarea acăsa cu exemple.

K. P. Szatmáry provoca pe ministerul celu nou a procede cu energie contr'a celor renitenți facia de legile de instructiune pentru popor. Primesce bugetul.

K. Tisza dice, că intre cestiunile mici si mari despră instructiune este o connessiune nedespărtibile. Cestiunea instructiunei poporse sta in strinsa legatura cu cea despră universitate; un'a foră cealalta nu se poate deslegă. Relatiunile statului catre scola, principiile generale despră libertate in instruire si invetiere, instructiunea suprema a supr'a intregii instructiuni, sprinjinesc introducerea esamenelor de primire, confessionalismul scolelor, tōte acestea trebuie int'una deslegate, deodata si sistematic; dacă e vorba se creă o reformă uniformă si nu o carjitura. Se pronuncia pentru libertate in instruire si invetiere, dă statului inspecțiunea suprema a supr'a intregii instructiuni, sprinjinesc introducerea esamenelor de primire, caci statul trebuie se se convingă, déca individii, cari se jertfesc unui ramu, posedu pregătirile necesare; dar adaugă cumă statul se n'aibă influența intr'altele privinție. Societatea, confessionalismul, individul trebuie se fia liberi in instructiune, se nu intrebe pe nimenea unde si cum a invetat, ci numai ce scie. Relatiunile confesiunilor, facia cu statul, continua oratorulu, trebuie regulate o data.

Din acestu punctu de vedere este mare retacire in proiectul de reformă alu universitatii, carele voiesc a crea trei facultati teologice, pe candu elu ar trebui se delature si pe cea una, ce esista. (Aplause din stang'a.)

O conditie prealabila a reformelor radicale in instructiune este organizarea relatiunilor bunurilor fundationale. In privint'a acăsa face urmatorul proiect de conclusiune: „Cas'a se indrumă comisiunile esistente in acăsa privint'a, ca se cerceteze originea si natura fondului religionari si cea a celui alu universitatii, se începe numai decătu si se-si continue ne'nteruptu lucrarea, ca se poate refă casă cătu mai curendu.“

Dupa propunerea lui P. Nyáry, acestu proiect se primesce cu unanimitate, foră a se mai pune specialu la ordinea dilei. —

Em. Henszlmann areta cătu de diverse sunt punctele de mancare la conducerea afacerilor de instructiune. Col'a care conduce afacerile de credintă, nu poate se protejeze sciintia in tota privintile. Sciintia are de scopu certitudinea, credintă a crederea. Aceeași persoană nu poate conduce amendoaia ramurile foră scaderea unuia seu a celui altu, de aceea propune: „Cas'a se indrumă pe ministeriu, ca pana ministeriu de culte se va delatura cu totul, acel'a se asternă unu proiect de lege despră desbinarea portofoliului de instructiune de celu alu cultului.“

M. Tancsics face unu proiect de conclusiune privitoriu la regularea afacerilor confesiunale si celor ale instructiunei. Motivarea si propunerea lungă cam de 8 căle, plina de radicalism, se citescu si destăpăta multă ilaritate. Cas'a decide a nu mai tipari acăsa propunere si motivele ei. —

E. Simonyi critica denumirea nouului ministru pecale neparlamentara, intrelasarea aleasului de a-si areta program'a si absentarea

lui din dieta. Ar ave mai multe intrebari catre ministrul respectiv, dar nu voiesce a vorbi folosului golu.

Al. Horváth polemisce contra lui Jul. Schwarz, carele cere centralisatiune in instructiune; compatimesce, ca autonomia in Ungaria se ataca pe tota cale. Oménii centralisatiunii au catechismulu loru propriu, a caruia punctu principal este: „Inchina-te regimului si astepata de la elu totu.“ Comun'a insasi, dice vorbitorulu, se-si reguleze affacerile de instructiune, caci daca au dreptu 20 pana 'n 30 de comune a alege po deputatulu, de ce se nu aléga comun'a si pe invetiatoriulu si pe inspectorulu scolaru? Asémenea centralisatiunea cu reteaua painginului, carea se 'ntinde peste tota tiéra, in care insa numai painginului i merge bine, carele de la centru — Pesta — impreșoara si o domnesce. De altmintrea primeșce bugetulu.

Sig. Borlea vorbesce mai vertosu contra institutului de inspectori scolari si despre scopul la care se atientesce prin acestu institut. (Vorbirea intréga urmează mai la vale.) —

Ne mai fiind inscris altu oratoru, președintele dechiară desbaterea generala de inchisita.

Secretariulu de statu Gedeon Tandárky dechiară cu privire la provocarea lui Hoffmann, ca ministrul e de convingere, ca proiectele ce se afla la comisiuni inca de pe timpulu lui Eötvös, se se tracteze mai departe. Schimbările ce le va ave de facutu, le va face cunoscuta comisiunei. In privint'a proiectelor, caruia inca nu-su predate la comisiuni, ministrul va dechiară in persóna, déca le primeșce său ba, si in cătu doresce a le modifica.

In privint'a inspectorilor scolari, dice ca denumirea acestor este un'a dintre cele mai grele afaceri ale regimului, fiindu ca nu afla ómeni capabili. Cei mai multi dintre cei denumiti sunt la locul loru. Afacerile cultului nu se potu desparti de ale instructiunii panacandu mai esistu scole confesiunale. Cu consideratiune la provocarea lui Borlea dice, ca intre Romani n'au aflatu individi apti de inspectori scolari. Se plange a supr'a impedearei ce tocmai din partea romanilor anume din a Zarandului se face punerei in lucrare a legei pentru instructiune. Dice ca guvernul tinde a ajută nationalitatilor; amintesce că in Deva a inștiat preparandia romana. — (Babesiu striga: Nu e romana! Tanarky respunde: E romana; intre trei docinti, doi sunt romani. — Babesiu striga: Limba de instructiune e cea magiară! —)

Cu atâtă siedint'a se inchiesa.

Siedint'a casei representantilor din 18 febr.

Se deschide la 10 ore. Președinte P. Somssich. Protocolul se autentica; petitiunile intrate se insinua si se avisăza comisiunei petitionarie.

G. Stratimiroviciu adresăza, ministrului presedinte urmatoru' interpellatiune: Considerand incurcaturile politico din Turcia, intrebă: are de cugetu ministrul prosp. am respunde la interpellatiunea adresata acum 2 sept. si candu mi va respunde?

G. Zlinsky interpelă pe ministrul de comunicatiune: déca are cunoștința, ca domile de langa riurile Crisul si Berettyó se strica de catra locuitori?

Ambele interpellatiuni se vor predă ministrilor concerninti. —

D. Irányi presenta o rugare a 72 de cetătieni din Cinci-biserici, caruia ceru ca regimul din prelunga cu celealte poteri neutrale se midilocesca, ca pacea intre Prussia si Francia se nu se faca cu conditiuni nedemno pentru cei din urma. Totdeodata adauga, ca si elu a adresat ministrului presedinte o interpellare in acelasi intilelesu, si se róga a i se dă respunsu.

Petitiunea se predă comisiunei petitionarie. —

Trecendu cas'a la ordinea dilei, se incepe desbaterea speciala a supr'a bugetului ministerului de cult si instructiune publica.

Titlu I. „administratiunea centrală“ e preliminatu cu 261,800 fl. Se votéza numai 259,800 fl. stergendu-se adaugerile de lefe si bani de contul, cas'i in cele latte bugete.

Titlu II „administrarea afacerilor de studii“ e preliminatu cu 265,240 fl.

Comis. finanziaria recomenda

a) pentru inspectorii districtuali supre-mi 28,200 fl.

K. P. Szathmáry dice, ca Eötvös a pro-

misu inca de anu delaturarea acestor inspec-tori, caruia sunt de prisosu, fiindu ca cerculu loru de activitate se 'ntinde numai a supr'a gimna-sieleru catolice de statu.

Secretariulu de statu Tandárky ii tiene inca de lipsa, caci statul nu se poate pune in comuni-catiune directa cu gimnasiele senguratice, fora ca se inmultiesca personalulu in centru.

P. Hoffmann e in contr'a inspectorilor si din cauza directiunei de activitate a loru, carea este de totu stricaciosa. Déca nu se poate a-i delatură indata, votéza sum'a inca pe unu timpu a numit, dar mai bine i-ar placé se-i véda delaturati.

Jul. Schwarz imputa lui Hoffmann si-o-văela, séu votezu pro, séu contra, dar nu in doi peri. Încătu despre inspectori tiene, c-a-su unu malum necessarium, pana ce se vor regulă scólele medie, compatimesce insa, ca aceste posturi mai totu se afla in manile preotilor.

La votu rubric'a se primeșce de majoritate. —

b) Pentru inspectorii scólelor poporale comis. financ. propune 226,940 fl.

K. Tisza spune, ca unii din acesti inspectori astfelui se pôrta, încătu se pare ca, ar fi tramisi a interita confesiunile.

In comitatulu Bihorului d. e. si-a inceputu inspectorulu activitatea cu aceea, ca a luat cu sil'a de la confesiunile proprietati ne-disputabile ale confesiunilor, au impus scoli simultane tocmai acolo unde esistau scoli si inca scoli bune. Unde s'au aratat lumeni renitenta in contr'a acestei legi, acolo regimul s'a retras, d.e. in Buda vechia; era unde s'a respectat legea, acolo a lucratu volnicos.

La o asemenea administratiune nu trebuie se ne mirămu, daca scólele simultane nu affa simpatia la popor. Votéza sum'a, dar provoca pe ministrul a pune capetu acestor abusuri.

Al. Körmenty e in contr'a pracerelor inspectorilor, face unu proiectu de conclusiune, carele se va tipari si impartii.

Dep. Sig. Borlea se folosesce de ocazie numai pentru a responde la cele aduse ieri de dlu secretariu de statu Tandárky, pre care-lu combate deplinu. (Discursul intregu ilu vom publica.)

G. Várady atrage atentiunea ministrului a supr'a cartilor scolari, in caruia se afla lucruri chiar ridiculose. Aduce si câteva exemple, invinuindu pe inspectorii scolari, ca nu referescu ministrului despre aceste scaderi.

Secr. de statu Tandárky dice, ca asemenea carti scolastice esistu, insa nu in scólele, cari stau sub influența guvernului.

S. Vucovics dice, ca in scóla nu e destulu a invetiá pe copii numai a scrie si citi, ci trebuie crescuti in dragoste catra libertate, patria si constitutiune. Inspectorii cu titlurile loru de consilieri nu facu nimicu in acésta privintia, ba inca influența opiniunea politica a bietiloru invetiatori. Propune stergerea titlilor de consilieri pentru acesti individi.

Ed. Zsedényi se mira de feliulu activitatii acestor inspectori, dicindu, ca ei nu cauta a redici scoli acolo unde nu sunt, ci activitatea loru principala este a luá scólele din man'a confesiunilor in multe casuri chiar scóle bune. El mai bine ar face se caute nainte de totu a redici scóle unde nu esistu, apoi dupa delaturarea acestei scaderi se se ocupe cu aceea, ca óre este de lipsa a se redicá scóle comunale acolo, unde nu corespundu cele confesiunale. (Aplause din centrul.)

La votu se primeșce pentru acésta rubrica sum'a recomandata de comisiunea fin. 226,940 fl.

c) „comisiunile esaminatórie“ cu 8,100 fl.

T. Vécsey dice, ca e necesarul acestu institutu, dar cum esista elu astazi, nu este corespondientul — si din acea cauza, caci este octroatiunea dela a. 1850; de aceea face unu proiectu de conclusiune, ca cas'a se insarcineze pe ministrul resp. a sterne unu proiectu pentru regularea legala a acestei cause.

P. Hoffmann dice, ca organizarea esam-nelor stă in strinsa legatura cu planurile de instructiune. Comisiunea pentru instructiune se dispuna in operatulu seu si in acésta privintia. Esențele de statu trebue lasate fiecarui institutu pentru sine, caci acésta este unică garantia, ca si in academii se mai invetă ceva. Este in contr'a propunerii lui Vécsey.

K. Ghiczy tiene, ca e de lipsa, ca ministrul se se pronuncia in privint'a propunerii lui Vécsey, si de aceea o sustiene.

D. Horváth laudă academ'a din Kecskemét si votéza pentru propunerea lui Vécsey, care se si primeșce.

Titlu III. „pentru institutu“ e preliminatu cu 2,091,850 fl.

Gr. Patrubány face dupa o scurta motivare, urmatorulu proiectu de resolutiune „Cas'a se insarcineze pe ministru a-si procură date autentice, ca óre poté-s'r delatură cursulu chirurgical de la universitatea din Pestă, fora periclu pentru starea sanitaria a tierii?“

G. Várady intréba, daca si cum s'a executat decisulu casei in privint'a dedicarii catredrei de homeopatia la universitatea din Pestă?

Secretariulu de statu Tandárky aréta, ca acésta catodra in curondu va fi ocupata, ca nu s'a ocupata pana acum este cauza facultatii, carea forte tardiu si-a datu parerea ceruta de ministrul.

Jul. Schwarz nu affa corespondientul a se dă la facultatea filosofica numai diplome de doctoru in filosofia. Mai corespondientul ar fi daca s'a dă diplome de doctoru dupa grupele scientifilor, cari se propunu la acea facultate.

Cas'a decide a predă propunerea lui Patrubány comisiunei pentru instructiune.

Siedint'a se inchiesa 1 1/4 óre.

Discursulu deputatului S. Borlea

tinutu in siedint'a casei repr. a Ungariei, in 17 februar, la desbaterea bugetului ministerului de culte si instructiune publ.

On. Casa! Facendu-se la ocaziea desbaterei de facia din mai multe parti vorba despre inspectorii scolari ai guvernului, si manifestandu-se mai multe pareri despre chiamarea si scopulu loru, precum anul trecutu, intru asemenea si asta data s'a disu, ca ei, aici inspectori scolari, nu corespundu scopului si chiamarei loru: eu din parte-mi — marturisescu ca in acésta privintia nu potu fi de acordu cu dnii antevorbitori; pentru ca eu credu, ca déca si nu-si vor fi implinitu acei inspectori preste totu chiamarea, in parte insa totusi au corespunsu; — (s'audiu!) caci eu sum de convictiunea ca guvernul n'a numit pre inspectorii scolari pentru scopulu culturei poporului, ci cu totul pentru alta cauza, din altu motivu. Trebuie sa tienu acésta cu atâta mai vertosu, caci candu astă sub desbatere legea pentru instructiunes publica, eu in privint'a inspectorilor scolari facusemu propunerea, ca prin lege se se dispuna, cum ca inspectorii scolari prin diferitele parti se se puna din maioriatatea nationalitatilor, cum se numescu ele aici, cari locuesc aele parti, pentru ca astfelui ei se scie cum se cade limb'a maioriatatei, la a carei cultura, au se conlucrare; — dar din partea guvernului s'a adusu ca — propunerea nu este de lipsa, fiindu ca ceea-ce pretinde ea, se 'ntrelege de sine. De sine — adeveratu ca s'a 'ntielesu ceva, nu insa ceea ce propusese mu eu, ci tocmai contrariul. (Sgomotu.) Cela putem urmarile acésta au dovedit; caci in acel districte, unde romanii suntu in maioriatate absoluta, nu numai ca n'a pusu inspectori romani, ci a pusu de aceia, cari sciu unguresce, nemtiesce, dora si francesce, dora chiar si slovacece, dar tocmai romanescu nu; si din contra, intre slovacii a numit inspectorii cari sciu unguresce, nemtiesce, dora si romanesce, dar slovacece nu; astfelui este, de candu unu atare inspectore scol. merge se visite vr'o scóla si se incercă a pronunciá căte-va cuvinte in limb'a scólei pre care n'o scie, atâta copiii, cătu si dascalul trebue se prorumpa in risete, si MSA dlu inspectoru devine obiectul de batjocura — pe spesele guvernului. (Marile ilaritate.)

Dupa a mea parere, pre cum am disu, guvernul n'a pusu pre inspectorii scol. pentru scopulu crescerei poporului, ci pre d'o parte ca se aiba agenti cari caletorindu priu tiéra se faca servitie politiale, pre de alta parte, — si acesta este scopulu principalu alu numirei loru, — ca se magiariseze tiéra (arma), ba chiar temeliul principalu alu insasi legei de instructiune este magiarisare; (arma,) dupa a mea parere este acesta.

A dou'a cauza a numirei aceloru inspectori a fostu, caci inmultindu-se peste măsura creditiosii guvernului, venatori de oficie, dupa ce ei nu potura incapa toti la curia si prin ministerie, ei nepadira pre guvernul, ca — ce-o se fia de ei, cum o se fia ei remunerati pentru servitiele loru? (ilaritate;) la acésta guvernul molcomindu-li a disu: Nu ve temeti copii, (— mare ilaritate;) m-am ingrijit eu de voi, (ilaritate;) — vedeti voi n'ati fostu buni nici pentru curia, nici pentru alte oficie de statu; deci vom crea pe sé'm'a vóstra posturi speciale, cu titlu de Maria Vóstra, cu lefe bune si fornici unu lucru; (ilaritate generala,) acele pos-

turi vor fi bune pentru voi; vom face din voi crescatori ai poporului; (ilaritate sgomotă!) — li-a datu deci titlu de „mariti“ si de consiliari regii, li-a datu lefe mari, li-a datu si — personalu, (ilaritate; intrebare; ce li-a datu?) — personalu; (ce?) — mi se impare ca nu pricepeti ce voiu se dicu; vi spun deci pre latinia: li-a datu unu personalu, custatoriu dintr'un adjunctu si unu scriitoriu, va se dica cu principalul impreuna tocmai o compania de prese, (ilaritate generala,) si pentru ca companiei domnesci se nu-i lipsescu nici servitul necesar, pentru ca se fia cine se li aduca sugari si alte trebuinte, li-a datu inca si unu servitoriu oficialu. (Mare ilaritate.)

Acestea sunt, on. Casa, dupa mine, cauzele si scopurile pentru cari s'a numit inspectorii scol. De unde eu credu, ca ar fi multu mai bine, mai respondientul scopului, de acela 265,000 de fl. preliminate pentru inspectorii scolari, pre langa stergerea acoloru oficie, s'a impartii intre confesiunile mai serice pe sé'm'a scólelor loru; caci prin a ést'a crescere poporului, intr'adeveru s'ar nainta multu mai bine de cătu prin inspectorii scol; d'altele acésta on. Casa ar dovedi ca-si aduce a minte si de seracie. Eu din parte-mi sum convinsu ca déca acea suma s'a imparti pe sé'm'a scólelor confesiunale si sub control'a guvernului, de care eu nu me temu, s'ar folosi numai spre scopulu crescerei poporului, cultur'a poporului ar dobandi unu aventu mai mare. Si credu mai departe, ca si insusi guvernul trebue se aiba acésta prevedere, dupa ce a potutu se se convinga ca prin inspectorii scolari nu se poate face magiarisare pre cum nu s'a potutu face la anul 1859 germanisare; caci sciutu este ca in acel anu Ministrul im. de culte, contele Thun prin o asemenea lege a incercat germanisarea, dar — firesce nici elu n'a reusit, precum toti bine scimu; — dupa mine deci, ce n'a succesu contelui Thun Leo la 1859, de siguru nn va succede nici guvernului de astazi, nici la 1871, si nici mai tardi. Guvernul n'are se se téma ca prin stergerea institutului de inspectorii scol. credintiosii i vor ramane foră pane si-lu vor nepadi érasi pentru aplicare; caci votandu-se in bugetulu ministerului de interne lege pentru prefectii urbilor libere, guvernul se binevoiesce, a-i pune intr'acele posturi, cari fiindu mai bine dotate si avandu titlu mai naltu, de Ilustritate, firesce ca si loru o se li placa mai bine; apoi si la acele posturi se vor pricepe pre atâta, pre cătu s'a priceput la inspectoratele scolari; in fine si activitatea li va fi totu aceea, adeca a serie in tota lun'a ouiantia si a incasá angariá grasa. (Mare ilaritate.)

Asi mai ave unele observatiuni in privint'a egalitathei confesionale, ce se aminti de mai multe ori; dar dupa ce de cătu-va ani am invintat, ca egalitate de dreptu, aici in Casa, precum si afara si in diaristica, se intrebuintaza numai ca o frasa frumosă, ér candu este vorba ca ea, egalitatea, se se puna in aplicare, nime nu vré se scie de ea, si prin urmare, ca a vorbi aici si despre egalitatea confesiunale — ar fi o respire de timpu, — pentru aceea nici nu mai facu amintire de ea, ci-mi incheiu vorbirea. —

Una donatiune marinimósa pe sé'm'a scólelor romane confesiunale din Temisiora.

Cine cunosc spiritul faimósei legi ungurescă pentru „Instructiunea publică“ croita prin Art. XXXVIII. din anul 1868, si mai vertosu tendențiosele Instructiuni speciale, emanate de la fie-ieratulu marele filosof si profesor alu magiarilor, de curendu reposatul: Ministrul de culte si instructiune publica, Bar. Eötvös, — acel'a nu se va indoii nici pre unu minutu despre scopulu de magiarisare, mascatu in diferite apucature si conditiuni grele facia de scólele noastre confesiunali.

Nici bine nu s'a fostu promulgata acésta lege, candu organele guvernului si ale municipalor — se si pusera oblu a o practică, cerendu organelor confesiunale cu tota rigore implinirea aceloru conditiuni, despre cari credu ca ar fi de prisosu a mai vorbi.

Este cunoscutu, ca prin orasiele, cetatile libere regie, precum a nume este Aradulu si Temisiora, scólele noastre romane confesiunale sunt espuse la cele mai mari dificultati si neajunsuri, ma cu totu dreptulu am poté dice, ca ele sunt seriosu amerintiate de catra comunitati — in privint'a caracterului loru natinalu si confesiunalu; caci organele municipiale

cetătienesci ne'ncetatu cauta se afle noduri in papura, — preteste pentru de a pune pedezi si apoi a le straformă in asia-numite scoli „simultane,” — firesce cu legea la mana!

Romanii de prin orasie, fiindu in minoritate facia cu cele latte naționalitati, in administratiunea comunale au fostu si sunt comasati cu toti locuitorii fors diferintia de naționalitate si confesiune; prin urmare tōte contribuirile de ori ce categoria le-au suportat la oalta solidariu; din acelea contribuirii auctoritatatile municipali (magistratele) faceau preliminariile si votau bugetulu anualu al speselor administratiunali, ce se incassēa de la toti locuitoarii dupa proportiunea catimeei de contributiune directa.

Pana candu din aceste spese comune unguii si nemtii rasipeau cu sutele de mii pentru scopurile lor, redicandu felu de felu de institute de invetiamantu, adesea si de lucsu, bietii nostri romani se multiamau déca li se sustinea cāte o simpla scola elementaria cu unu bietu de invetiatoriu cu o platutia precaria.

Insa — am ajunsu de — nici acestea nu remanu in pace, neatasate de contrari, cari basandu-se pre susu amintit'a lege, acum'a denegă veri ce ajutoriu pe partea scolelor confesiunale, sub protestu, că „edificiele scolelor sunt proprietatea comunei, ér nu a confesiunei.”

In Aradu nu esiste nici macar unic edificiu scolariu care se fia a bisericei, respective a confesiunilor, ci atâtua scol'a din centrul orasiului, cătu si cele dōue din suburbie Perniava si Siéga, se afla in case private, inchiriate de reprezentantii' orasiului.

Cu privire la acestea, comunalistii reprezentanti ai orasiului cu tōte opintirile nisuiau a le straformă din confesiunale in comunale, si adeca prin simpla sistare a subventiunei din cas'a magistratuala; si numai neobositelor fatigie ale dlui D. Bonciu ca presiedintelui comitetului parochialu, se pote multiam că a succesu a induplă reprezentantii' orasiului din Aradu — de a lasa statul quo si a nu sistă lefele invetiatorilor, si a se ingrigi si mai de parte de localitati scolare, — ceea ce déca nu-i succedea, singuru Ddieu scie, cum ar fi potutu conserva aradanii caracterulu confesiunale al acestor scole! — mai vertosu candu trebuintile lor se urca la 6—7000 fl. anuali!

Pana candu, — cătu timpu va dura acēsta conditiunata subventiunare din partea orasiului? — nu se pote scă; dar' in tōta intemplarea ar fi bine ca confesiunali nostri din Aradu anca de timpuriu se se ingrigăsca de unu fondu scolariu pentru scopulu edificarei si sustinerei scolelor proprie confesiunale; cāci de odata se potu tred, că representantii' orasiului s'a socotit altusei, si ce dōra din bresicareva respecte de oportunitate n'a facutu pana acum'a, va face la cea mai de aprōpe oca-siune. — Domnii inteligiinti din Aradu sunt destulu de prudenti decătu se nu scie si presimtă acēst'a; ei de siguru vor fi sciindu din capulu locului, ce trebuie se faca pentru preventia unoi asemenea eventualitatii fatale!

Altu cum sta tréb'a cu scolile confesiunale din Temisiéra, care sunt de asemenea sorte ca si cele din Aradu; acolo reprezentantii' orasiului anca in anul 1869 a declarat tōte scolile de comunale pe cāte le-a zidit si susținutu orasiulu.

Romanii din Temisiéra nu lasara odata cu capulu a li se straformă scolile confesiunale in comunale; dar' reprezentantii' orasiului lăua edificiale, sistă salariele invetiatorilor, si refusă veri ce ajutoriu la p. ovederea scolelor confesiunale, indrumandu pre confesiunali a se ingrigi singuri de localitatile trebuintiose pentru scole, — si de salarisarea invetiatorilor, dicendu: „aveti autonomia bisericesca, deci cattati-ve de capu.”

Perplexitatea ajunsese dejă la culme, si asiā candu fratii temisioreni — in lips'a mediulor materiali, de a-si infinită si organisa de nou scolile ca se corespunda recerintiilor legiei de instructiune, se vedea mai cumplită amerintati, atunci pré demnului si neobositului dnu protopresviteru Meletiu Dreghiciu ii succese prin cunoșcutul seu tactu si zelul, a afă remedeile necesarie in contr'a acestei fatalitati. —

Abstragendu de la alte mesuri fōte practice ce le-a intreprinsu dejă dlu protopresviteru intru cascigarea trebuintilor intetitori la conservarea scolelor confesiunale din Temisiéra, dupa cele premise vinu cu mare placere a face cunoșcutului publicu cetitoriu o faptă nobila si marinimōsa ce se 'temptă mai

de curendu in folosulu scolelor romane confesiunale din Temisiéra, — tocmai intre impregiurările cele mai critice ale acestor scole.

Veduv'a Catarina Lepaiciu din suburbium Fabricu-Temisiéra ca crestina buna si evlaviosa, condusa de simtiul celu mai nobilu, — si din indemnul neocesitati celei mai urgente, a donatu comunei bisericesci romane gr. dōue realitati proprie ale ei, aflatōrie in Temisiéra, — pe langa unu documentu de cessione subscrisu de man'a ei propria, — si intaritul din partea auctoritatii politice a Magistratului cetătienescu.

Astfeliu essintint'a unei scole romane, amerintiate ou perire, este salvata! —

Curtius.

Torontalu, 18 fauru n. 1871.

In momintele acestea de grava tentatiune, candu cea mai mare fizica din ginta latina este amenintata cu totala desorganisare, candu forti'a brutale a Teutonilor barbari trănti la pamentu pe cea mai nobila națiune de pre facia' pamentului, pe generos'a si acum sangerand'a națiune francesa, premergator'a poporilor in civilisatiune, totu in momintele acestea de desastre si extrema expansiune o sentimentelor de sperare si de desperare, o alta națiune inca nobila si civilisatoră, națiunea italiana, serbă intre felicitarile intregului Romanismu si intregei lumi culte, triumfulu consolidarii si unitatii sale naționale. Patrioticul actu alu guvernului si camerei italiane, prin care decretă transferirea capitalei la Roma, etern'a urbe, a produs in coloniele de la Dunarea de dōsu din Daci'a divului Traianu, o mare placere. Maréti'a ideia este dura realizata, unitatea nationala faptă complinita; si in facia' acestui evenimentu de atâtă importanta, nimeni nu se pote mai multu bucură ca noi romanii, caror acēsta 'ntemplare in dojilu nostru pentru Franc'a nefericita ni aduse unu felu de mangaiere, privindu noi cu mandria la Italia're reviata, carea in acestu timpu de grava incercare pentru intrég'a latinatate este unu nou isvor de sperantia pentru noi. Se sperămu dar, că redobandirea Romei si fălfairesa superbului ei standardu in Quirinalu, va fi unu auguriu fericie pentru latinitatea amenintata, si noului orizontu politicu va face, ca si aspiratiunele noastre totu atâtă de identice, se fia incoronate totu de acelasi splendidu resultat!

Daru se no intoreemu érasi spre patim'da Francia, spre ilustr'a nōstra sora, si se nu uitămu neci in momintele inaltistorie de inima, că națiunes cea mai nobila, aperatōri'a principaloru celor mai sublimi, ingenunchia astadi naintea invingatorului si brutalu si ascēpta, ca toti acēia pentru a caroru esintintia si-aruncă valorosulu ei cuventu in cumpen'a consilialoru europene, se-i aduca macaru cătu de putien balsam pe vulnerele-i sangerande. Dreptu aceea noi felicitāmu clubulu deputatoru nostri naționale din Pesta pentru că a lăsat asupr'a-si causa acest'a sacra, si ascurămu că petitiunile emanate de la clubulu nationalul e vom springini cu cuvenitulu devotamentu si le vom subserie cu totii, dovedindu prin acēst'a de nou, că dorerile si suferintele francesilor sunt si ale nōstre, si ori ce lovitura capeta Francia, o semte intregulu Romanismu!

In fine inca cāte-va reflexiuni. Atâtua adres'a Albinei, cătu si respunsulu domnului v. Consulu alu republicei francese, le-am cetit u celu mai viu interesu; adres'a Redactiunei este o exprișune elocintă si romanesca a credintei si sentimentelor intregului popor romanu; ér pretiosulu respunsu alu dlui V. Consulu vadesce o satisfacere supradictoria pentru micul, dar curatulu tributu a sermanilor romani depusu pe altariul republicei francese; este o critica agera dar justa a politicei egoiste de astadi, carea preferare passivitatea, in locu d'urmă Franciei in aperarea drepturilor atacate; in fine este o consolatiune, o garantia firma pentru națiunea romana, carea astă in persoan'a dlui Picot pre celu mai fidelu interpretu si protectore alu ei dicendu: „Vedu cu placere deosebita, că reprezentantii națiunei romane, d'in cōci si dincolo de Carpati, impartasiesc ideile nōstre, si cu o sinceritate, pe care cancelistii regesci nu o au, nu se temu d'a le espri-me. Prin acēst'a dovedescu Romanii inca o data, că acusarile adversarilor loru sunt lipsite cu totul de fundimentu, si că poporul loru are dreptulu de a-si avé loculu in federalitatea europeana.” On. Redactiune a „Albinei” intr'adeveru n'a potutu astă mai elocintă inter-

prete alu sentiaminteloru nōstre, decătu pre dlu Emiliu Picotu.

Dlu Consulu priu cuvintele respunsului seu a petrunsu adunca in inim'a romanilor. Este o mare fericire pentru noi că avem in persoan'a Dsale unu demn si eruditu fiu alu Franciei, carele si mai de aprōpe ne léga si ne pure in coatingere strinsa cu adorat'a nōstra sora, națiunea francesa. Ni gratulāmu acēsta fericire si multiamumu onorabilei Redactiuni pentru că ni-a facutu cunoșcuta acēsta ilustra persoan'a!

Adrianu.

Temisiéra, in fauru a. c.

(av.) (Catarina Lepaiciu f.) Am intaridat a descrie o faptă generosa din suburbium nostru Fabricu; insa insemnatarea causei nu perde nemic'a fiindu că fapt'a i si sine este nemoritoria, si prin ea si faptuitóri'a!

Pre cum bine se scie, legile scolare a fise-iertatului Br. Eötvös, au nisuitu si, dore, nisuescu si acum la perirea nōstra naționala, era rezultatul loru, chiar si pana acum, nu s'a aratat dōra neci unde atâtă de amaru ca si la biseric'a stului Georgiu din suburb. Fabricu. De o parte frati serbi, plini de umanitate si fratiotate catra noi (?) mai in fiecare luna ni anunca prin magistratulu localu cumca se esimu din scola, se ne mutămu, casi candu am fi inchiriat la densii; din biserica, de candu cu stepanirea ungurilor, ne-au acosu formalu, nici morti nu ne lasa in trens'a; — abuna ora ca pe fise-iertatulu Joanoviciu; fondatiuni scolare ori bisericesci n'aveamu de felu, cu unu cuventu, ajunseseramu cu acēsta scola pana adolo, că invetiatorulu, carele de unu anu nu-si capetase salariulu, neavendu din ce se trăiesca, dechiarase că nu mai pote tiené prelegeri cu scolarii! Ajunseseramu la despartiune si nu era de nicairi ajutoriu.

Si in momentulu acestu de despartare, Catarina Lepaiciu cetătienă din suburbium Fabricu, veduv'a unui calciunariu cinsti, ne scapă — mai gat'a cu totulu de perire! Marinimōs'a femeia jacea de grele suferintie, si audiindu de despartiunea concetătienilor ei, posibl numai decătu la sine pre Dlu protopopu Meletiu Dreghiciu si pre dlu capitano urbaru Petru Cermenă, caror'a li descoperi, că dens'a pana mai are inca vre-o di „daruesce 2 case ale sale pentru scol'a romanescă de la biseric'a Sfantului Gheorgiu”, si facu indata si actulu de donatiune pre basea caruia s'a si prescrisu casale pe numele nūnutei comune scolare!

Si éca acel mantuirea.

Acele case sunt in pretiu de 6000 fl. v.a. aducu la luna peste 50 fl. v. a. venitu, din care se acopere salariulu invetiatorescu si se sustine scol'a. Ce faptă frumosă si nobila de la o vedova de meseriasiu!

Dorere inca că putinē dile dupa acestu actu de eterna suvenire, marinimōs'a donatōria trece din vietă la cele eterne, in 14 ianuaru a. c. — Inmormentarea ei a fostu pre cum s'a cuvenit ulei persone d'asemenea meritu; au petrecut o intilegintă, scolare, poporulu — multime, cu preotimea impreuna, urandu-i toti din sufletu multiamitoriu:

Se-i fia tieren'a usiora!

Chisdiá, I. Lipova in Banatu, in ian. 1871.

Multu stimate dle Redactoru! Este unu proverbu alu DVostre că — fapt'a nobila se nu se ingrōpe ca talentulu celu sgârcitul din Evangelia. Bine, éca o faptă nobila si démna de lauda!

Comun'a nōstra acum aprōpe de 36 de ani, a avutu nefericirea d'a se sfasiā confesiunale; in fine este o consolatiune, o garantia firma pentru națiunea romana, carea astă in persoan'a dlui Picot pre celu mai fidelu interpretu si protectore alu ei dicendu: „Vedu cu placere deosebita, că reprezentantii națiunei romane, d'in cōci si dincolo de Carpati, impartasiesc ideile nōstre, si cu o sinceritate, pe care cancelistii regesci nu o au, nu se temu d'a le espri-me. Prin acēst'a dovedescu Romanii inca o data, că acusarile adversarilor loru sunt lipsite cu totul de fundimentu, si că poporul loru are dreptulu de a-si avé loculu in federalitatea europeana.” On. Redactiune a „Albinei” intr'adeveru n'a potutu astă mai elocintă inter-

prete alu sentiaminteloru nōstre, decătu pre dlu Emiliu Picotu.

Dominiu pentru unu ajutor iu in bani si in naturalie spre cladirea bisericei, fiindu că fie-iertat batrenulu baronu Sina promisese odiniora ajutoriu si la zidirea bisericei; — rogarile ina remasera fora resultatu. A buna séma nici nu vor si ajunsu la cunoșciintă stepanului mari-nimosu.

In tōm'a anului trecutu, neobositulu tutoru bisericescu, Ionu Purgea, se puse si caletori in persoan'a Viena, cu o suplica frumosă, scrisa de dlu notariu E. Maniu, si-i succese a strabate la esc. Sa, baronulu Sim. Sina si-a presentă suplic'a si a-i descoperi tōte impregiurările nōstre. Esc. Sa miscat la inima de suferintă si lips'a comunei ortodoxe, indata incuviintă din parte-si totu ajutoriulu pentru zidirea bisericei, si platindu si tōte spesele de caletoria a tutorului, lu tramise a casa mangaiatu. Curendu apoi se tramisera din partea esc. Sale dōue planuri pentru biserica, ca creditiosii se-si aléga unul; se dedera cu ocale mandate pentru tăierea de lemne in padurea domnescă spre a arde caramida, si — cu ajutoriulu Atotpotintei lui la prima vîera se va incepe zidirea bisericoi, pentru a carei infrumusetiare de inauntru inca a promisu esc. Sa o suma de ajutoriu.

Astfeliu Esc. Sa, dlu b. Sim. Sina a remunerat constantă betilor crestini dreptu creditiosi din Chisdiá, pentru care faptă generosa si pia a sa, astazi tota faptur'a 'lu binecuvantă!

Docintele Munteanu.

San-Nicolaulu-mare, 12 fauru 1871

Dle Redactoru! Romanii acestei comune insemnante, cari la tōte ocașiunile manifestara unu zelu inflacaratu pentru essintint'a nōstra naționala, mai cercara o ocașione d'a dovedi de nou, că li jace la inima progresulu in totu ce e bunu si romanescu. Fideli programului statutoriu inca in anulu trecutu sub conducerea intelectu a Reverediss. D. protopopu V. Grozescu, ei arangia si in anulu acesta unu balu in favoarea scolelor romane locali, ér venitulu curatul decisera a-lu depune in cass'a de parastare din locu spre fructificare pan' atunci, pana va deveni la unu capitalu destulu de insemnat, ca din interesele acelui comitetul permaninte se pote procură carti si haine elevilor seraci. Inceputulu s'a facutu anulu trecutu cu unu resultat de 40 fl. Anulu acesta balulu a avutu locu in 9 fauru, in presint'a unui publicu fōte numerosu si insufletită pentru scolul celu frumosu.

Desi petrecerea acēst'a era de unu caracteru espresu nationalu, totusi n'am obseruat — si acēst'a o constatămu cu placere — nici in partea strainilor indiferentismu său retragere; din contra ei de asta data ne cercetara in numeru considerabilu. Afara de numerulu celu frumosu alu economilor si maestrii romani, cari prin portarea-lisolda destepata tōta recunoșciintă strainilor, ne mai onorara cu stimat'a-le presintia o multime de domni si de dōmne dia clas'a culta. Venitulu curatul a fostu mai insemnat de cătu in anulu trecutu si s'a depusu indata in cass'a de parastare.

Petrecerea a durat pana la ivitulu aurorii, candu apoi ne despartiram, ducendu cu noi cele mai placute suveniri. — Multa ne-a dorutu, că dlu invetiatorulu nostru Sim. Gombosiu, in necasulu poporului — nu numai s'a absentat de la acēsta petrecere naționala, arangia tocmai in favoarea instruciunii, ci, pre cum se vorbesce, s'a incercat a mai retinē si pe altii. Acēst'a este o conștiință ce — greu trebuie condamnată la unu invetiatoriu.

Temisiéra, in 17 fauru a. c.

(+) On. Redactiune! Mi tienu de detorintia a reportă despre balulu corului vocalu romanu din locu, carele se tienu in 14 ale cur. pre cum s'a fostu anuntiatu, dura marturisescu sinceru, că reci candu nu-mi lipsia spresunile ca se descriu ceva pre cum mi lipsescu acu in acestu ob'ptu. D'asi fi unu belestristu, asi potē scrie unu opu intregu despre frumusea si elegantă a damelor nōstre, éra naționa avé unu opu de mandria in literatur'a sa.

Apoi ce este mai frumosu si imbucuratori, este accea că astfelui de splendorē se aduna si intranesc la noi totudeun'a candu se arangia petreceri cu scopuri filantropice naționale, incătu strainii cari sciu dejă despre petrecerile romanesce ne respectă si nisuescu din responeri a luă parte la elo!

Me marginescu inca a spune pe scurt *

si seriosu, pre cum este vacea organului in care scriu, cumca numitulu balu a succesu peste acceptare, petrecerea a fostu pre catu cordiala, totu atat si solida, si — forte frumosa; venitulu curat este pana acu ceva peste 400 fl. v. a. si se mai asculta inca de la DD. colectanti cari inca nu au retramis biletele.

In fine voiu aminti si despre corulu romanescu, carele in orele de pauza delecta publicul cu piese in quartet vocalu. Despre aceasta juna corporatiune nu potu eu, dar nici altulu, dice alt'a decat ca asa ceva numai romanii sunt in stare a reproduce, er altii nu.

Aici sunt voci eminente, armonia completa, melodie — non plus ultra; in scurtu: tot ce se receru de la o corporatiune eminenta. Insa onorea in mare parte compete duii adovcatu G. Ardeleanu, carele abia unu anu nainte d'asta incep acesta soala cu invetiacei sei de la a, b, si prin pacientia de feru o aduse la astfelui de resultatu.

Mai am se amintescu si despre toastele redicate in onorea barbatilor nostri Mocionenii, Babesiu etc. din partea duii N. Cosiaru. Candu s'au pronunciatu aceste nume ar fi fostu de doritu se vr si de facia toti cei ce mai credut ca prin cartiri miserabile, prin scorniri proste — potu se scada seu se nimicesta populartatea acestor barbati, entusiasmulu cu „se traiasca!“ din partea Romanilor si „zivio!“ din partea Serbiloru — a fostu atat de mare incat cattiva straini deduceau ca entusiasmulu are se trece in ceva revolta, vedindu fraculu si cojoculu asemenea essaltatu!

Onore publicului, onore si comitetului arangiatoru!

PROTOCOLULU

siedintiei a III. (straordinaria,) tenuite in Aradu in 11 decembre 1870, din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului romanu.

In presentia

Direcotorul sec: Joane P. Desseanu, ca presedinte, si a Membriloru: Vas. Paguba, Teod. Serbu, Jos. Goldisiu, Jos. Popoviciu, Georg. Craciunescu si Georg. Dogariu.

Notariu: Josifu Codreanu.

28. Presedintele deschide siedintia cu observarea, cumca a aflatu de lipsa a convocata siedintia estraordinaria din acea impregiurare, de orice siedintia ordinaria, ce conformu regulamentului era se se intempe in 4 decembrie a. c. — din lipsa membriloru in numerulu recerutu nu s'au potutu tien.

Decisu: Serve spre cunoisciintia.

29. Se cetece protocolul siedintiei extraordinarie din 27 nov. a. c.

Decisu: Se iu la cunoisciintia, si subscrindi-se, se dechiera de autenticat.

30. Notariul presenta notitia protocolaria din 4 dec. a. c. despre aceea, ca siedintia ordinaria, neinfacisandu-se membrii in nrulu recerutu prin regulamentu, — nu s'au potutu tien.

Decisu: Serve spre cunoisciintia.

Protocolul acesta continutu in siedintia ordinaria din 8 ianuarie 1871, se dechiera de autenticat.

Dr. Atanasiu Siandoru m. p.

subst. vice-directore

Josifu Codreanu m. p.

notariu subst.

Varietati.

(y) (Balulu romanescu) ce se tien aici in Pesta sambet'a trecuta, a fostu dupa reuniunea chiar si a strainilor, unulu dintre cele mai succese ale Carnevalului de estu timpu. Publicu multu si alesu; dame frumose, toalete elegante; mai multe familiu de magnati straini; unu numeru considerabilu de deputati, si — se ntielege, familiele romane de aici mai totu. Dintre Ministri dlu V. Tóth onorà cu presentia sa petrecerea romanilor. O impresiune — „instrainatoriu“, cum dice „P. Lloyd“, deschisit la ospeti, fece infacisia parintelui episcopu al Logosiului J. Olteanu si in sine, dar mai vertosu in onoratul seu purpurii si cu juvacere sale. O contesa (F.) nu se potu retine d'a nu-si exprima uimirea dicendu, ca — „aparitiunea este in tocmu ca a principelui de Arcadia in opereta comica „Orfeus“. Ni pare forte reu ca dlu nou si teneru eppu alu

Logosiului nu are intre amicii sei pre nimea carele se-i spuna; ca se cuvinte si ce nu! —

= (Napoleonu es-imperatulu cu dreptulu si vedi'a lui in Franta.) Iudata ce se latira scirile despre armistitiu si despre convocarea constituantei in Franta, aparut o proclamatiune catra Francesi subscrisa de Napoleone in Wilhelmshöhe, carea in cunoscutulu stilu si cu indatinat a logica frivola a es-imperatorelui, spune natiunei francese, ca guvernul a operatoriu de tiéra este usuratoriul de potere si autoritate, si ca convocarea constituantei este foracale, revindescandu regintie sale, adeca es-imperatesei si camerei imperiale competitia de a oceroti Francia. Aceasta proclamatiune a facutu cea mai rea impresiune in tiéra intréga si — numai injurari si blasphemie provocata a supr'a capului lui Napoleone. Catu s'a observatu acestu reu efektu, in data agentiei lui Napoleone se apucara si desavuara acelu actu, dechiarandu-lu printe foile de apocripha, adeca scrisu de cineva forta scirea es-imperatorelui. Aceasta miserabila apucatura destupta chiar indignatiune. Destulu ca — milioanele ce in patru rouduri votara pentru Napoleone, acum nu vor se mai scise de elu. Int' aceea etimul ca la alegerea de deputati in cantonulu Laignes alu departamentului Cote d' Or, unu amaritudo tieranu carele nu scia nici ceti nici serie, a rogatu se i se serie numele lui Napoleone pre bilet'a de votare, de aci foile deducu ca numai inca tierani de o prostia speciale si mai aducu astazi a minte de fostulu mare Imperatru Lud. Napoleone. — Sum'a 10 fl —

Pentru nefericitii francesi.

Din Lugosiu, prin dlu canonicu M. Nagy ni s'a transmis a treia seria de colecte, in suma de 105 fl. 10 cr. la care au contribuitu:

In list'a dlu colect. Dion. Popescu.

In Jabaru: Stef. Milenkovic, compos. 2 fl; Dion. Popescu, par. 1 fl. 20 cr.; Mar. Schnürer 1 fl. Nic. Chirea, Nic. Lupsia, Pet. Lupsia, Jos. Sofieia, cate 50 cr.; Andr. Girda, Jonu Stoicescu, Nic. Sofieia micu, Nic. Sofieia mare, Jorgovanu Lupsia, cate 40 cr. Cu tasulu, in sinta biserica s'a adunatu 4 fl. 80 cr. — Sum'a 13 fl.

Prin dlu colect. N. Jucu, in comun'a Bolduru preste totu 2 fl. (Numele singuratiei loru contributori nu ni s'au comunicatu).

In list'a dlu colect. Elia Paulescu.

In Silha: Elia Paulescu, par. Costa Crasiovianu, padur. cate 1 fl.; Vas. Maianu, Dim. Tardiu cate 30 cr.; Ana Dumitru, L. Popoviciu, J. Boldurianu, Crista Cineu, J. Boldurianu, J. Biraescu, Fejer Istvan J. Crasiovianu, cate 20 cr.; Pet. Rusescu 16 cr.; T. Biraescu 14 cr.; N. Siebu, G. Biraescu, Cal. Belu, G. Venetu, J. Stoicanescu, J. Crasiovianu, G. Hobanu, N. Carabasiu, V. Crasiovianu, J. Iticu Domnica, Jeberianu, Pet. Receanu, Paraschiva Tenchia, Jerina Olariu, Elis. Stoicanescu, Traila Bancu, Teres. Fülpö, A. Receanu, Nic. Receanu cate 10 cr.; Ana Receanu 3 cr. — Dela Santa biserica 1 fl. — Sum'a 7 fl. 43. cr.

In Valea-lunga: De la Sta biserica 1 fl.; Avr. Blajescu, preotu 1 fl.; J. Vacarescu, inv. N. Subtire, Ars. Dragsianu, cate 40 cr.; Petru Subtire 30 cr.; M. Gerga, J. Barboniu, cate 20 cr.; Ad. Subtire, 15 cr.; N. Margineantu, A. Barboniu, V. Margineantu, N. Barboniu, G. Subtire, F. Subtire, L. Subtire, Nica Popescu, Pet. Rainu, Jos. Maranescu, Nic. Popescu, M. Subtire, Dim. Barboniu, Ach. Marga, M. Marginentiu, V. Briadiu cate 10 cr.; Nic. Rainu 5 cr. — Sum'a 6 fl.

In Nevrincea: Santa biserica 1 fl.; Mich. Rainu, par. 1 fl.; Pet. Pintea, inv. 50 cr.; N. Francescu, D. Francescu, Craciun Nedea, cate 20 cr.; P. Francescu, Dim. Logosianu, V. Ciorogeanu, Isfanu Albulescu, G. Tardiu, Luca Bojanu, Luca Ciorogeanu, L. Margineantu, Ant. Schrander, Mit. Ciorogeanu, V. Ursulescu, M. Ciorogeanu, cate 10 cr.; Dor. Francescu 8 cr.; J. Francescu, J. Popoviciu, cate 6 cr.; G. Logosianu, J. Barianu, G. Francescu, F. Cernianu, V. Francescu, J. Ciorogeanu, Maria Schlesinger, cate 5 cr.; Jonu Ciorogeanu, Ana Ciorogeanu, J. Ciorogeanu, Anutia Ciorogeanu, cate 4 cr. — Sum'a 5 fl. 11 cr.

In list'a dlu colect. Vas. Mateiu.

In Sintesci: Vas. Mateiu, par., 1 fl. 25 cr; Amalia Mateiu, Atan. Fileriu, inv. cate 50 cr.; Vich, Fileriu, Toma Curiacu, cate 30 cr; Josen'a Fileriu, D. Borcescu, Versavia Curiacu, S. Covaciu, A. Petrescu, J. Curiacu, Dion. Jonasiu, cate 20 cr.; Toma Lazarescu 18 cr.; Il. Jonasiu

15 cr.; P. Dutiu, At. Valianu, I. Isfanescu micu, P. Craciunescu, cate 12 cr.; I. Iovanescu, S. Borcescu, D. Farasiu, J. Borcescu, J. Tiona, D. Faunu, J. Borcescu, Ars. Dragomiru, J. Petrimanu, Dim. Olariu, Petru Lupulescu, N. Fileriu, Ars. Lupulescu, Dion Tiona, Petru Stoianu, Gim. Tiona, D. Jonasiu, Pach. Bunda, Part. Dutiu, T. Curiaca, Sim. Curiacu, cate 10 cr.; I. Dragosinu, I. Lazarescu, cate 8 cr.; Eft. Jonasiu, At. Benga, Dion. Tiona, V. Lazarescu, Parascheva Tiona, Pelagia Dutiu, Sofr. Jonasiu, Part. Lupulescu, cate 6 cr. T. Jonasiu, P. Gasparu, Jos. Ardeleanu, J. Lazarescu, Ilinea Muresianu, I. Borcescu, Est Farasiu, I. Popescu, Ars. Ionasiu, I. Lupulescu, I. Borcescu, Angelu Vapianu, Ars. Marianu, M. Vapianu, G. Craciunescu, J. Vapianu, Siladie Ionasiu, Sim. Ionasiu, Il. Curiacu, Pet. Neagu, Iacobu Dutiu, Ioach. Lupulescu, I. Ionasiu, Ars. Ursulescu, I. Curiacu, Ioach. Tiona, At. Curiacu, Ionu Ionasiu, At. Dutiu, Mel. Covaciu, Petru Borcescu, S. Ursulescu, Ana Glava, T. Ionasiu, Anutia Ionasiu, I. Fauru, Dionisius Fauru, S. Danciu, cate 5 cr.; Leontiu Lupulescu, Ars. Petrimanu, Andr. Ciucula, Il. Ionasiu, Iosifu Stoianu, Iac. Curiacu, Dion. Farasiu, cate 4 cr.; Dion. Petrimanu 2 cr. — Sum'a 10 fl —

In list'a dlu colect. Georg. Popoviciu.

In Cliciova: G. Popoviciu, par. 3 fl.; Dion. Grozescu, par., Dion. Popoviciu, I. Barbou, inv., Petru Suciu, I. Popescu, cate 1 fl.; Maria Iacobescu, I. Iacobescu, I. Subtire, Fil. Albulescu (din Nevrincea), Vich. Sfatu, Ign. Clainu, cate 50 cr.; G. Iacobescu, Luca Bojuni, cate 30 cr.; I. si Ios. Drinovanu, Ios. Seiba, Pet. Subtire, Nic. Subtire, Nic. Popescu, G. Sierbanu, L. Drinovanu, Const. Popescu, Vich. Toma, Dim. Margineantu, Nic. Armagianu, Pet. Costanda, Nic. Costescu, Ios. Treica, L. Suciu, Iosifu Craciunescu, I. Magiaru, G. Magiaru, cate 20 cr.; T. Getia, Ios. Popoviciu, L. Tepei, I. Bojina, Nic. Sintescu, G. Albulescu, Glig. Godianu, Crista Sierbanu, G. Olariu, Ios. Godianu, G. Boicescu si V. Jacobescu, cate 10 cr. — Sum'a 16 fl. 40 cr.

In list'a dlu colect. Part. Gruescu.

In Capolnastu: Part. Gruescu par. Adolf Wiener, cate 2 fl. Nic. Rachitiana 50 cr.; In Valea-mare: Sim. Dragoiu 1 fl.; Clor. Melchmer, I. Adamu, P. Spinantiu, Dam. J. Gogosiu, G. Spinantiu, Sof. Dragoiu, Ana Spinantiu, Anast. Spinantiu, Maria Popu (din Capriana), cate 50 cr.; Elis. Todoru, Ios. Melchmer, cate 40 cr.; Iosca Spinantiu 30 cr.; Ioach. Mihutiu, Deacu Lajos, Dam. Sinaciu, Ian. Marta, Nica Spinantiu, Stef. Spinantiu, cate 20 cr.; Dam. Munteanu, I. Chista, Dam. Olariu, Andr. Todoru, Paras. Todoru, I. Florea, Ios. Sinaciu, Ass. Todoru, Gavr. Caleanu, Const. Sinaciu, Dam. Flores, Ios. Vid, Ios. Hanas, Ales. Spinantiu, Trand. Farcasiu, cate 10 cr.; G. Basteau 5 cr.; De la s. biserica 46 cr. — Sum'a 14 fl. 31 cr.

In list'a dlu colect. Ales. Georgeviciu.

In Rachita: S. biserica 95 cr. Cu tasulu s'a adunatu 1 fl. 75 cr.; I. Blidariu inv., Nic. Geju, cate 50 cr.; Nic. Jucu par. Nic. Ciusa, cate 40 cr.; Dim. Miocu, par. Pet. Vasilioniu cate 30 cr.; Petru Stoianu 25 cr.; I. Geju, Nic. Stoianu, cate 20 cr.; Ioach. Bulgescu 18 cr.; G. si Nic. Geju 12 cr.; Il. Maciu, I. Miculescu, Nic. Istratu, P. Miculescu, Dam. Geju, T. Magetiu, Vich. Lera, T. Istratu, D. Geju, Pet. Munteanu, Const. Neagu, scolariu, Mart. Murariu, Dam. Munteanu, G. Galetariu, Dam. Trutiu, Nic. Istratu, Nic. Posianu, Petru Murariu, Jorg. Murariu, Nic. Serbu, I. Serbu, Ian. Serbu, I. Povianu, Iconstia Povianu, G. Cretiu, scolariu, Pet. Povianu, cate 10 cr.; Nic. Istratu, Vas. Curutiu, scolariu, T. Geju, cate 8 cr.; P. Curutiu 7 cr.; Pet. Chiricescu, Pet. Magetiu, Nic. Tratutescu, Ad. Boldescu, I. Cretiu, cate 6 cr.; Nic. Isganianu, G. Uza, Stefanoviciu, G. Galetariu, G. Ciusa, scolariu, Ios. Deminescu, S. Stefanu, I. Galetariu, I. Serbu, scolariu, Pet. Nicola, cate 5 cr.; Aleca Lucaciu 4 cr. — Sum'a 10 fl.

In Monostor: G. Popoviciu, par. 40 cr;

Iac. Naiman, Nic. Raduloviciu, cate 20 cr.; I. Florescu 14 cr.; I. Stefanoviciu 12 cr.; Dion. Gerda, M. Radulescu, Petru Damsia, Ser. Ursulescu, Manita Raduloviciu, Nic. Turma, Cret. Gerda, I. Cretiu, I. Bomsa, Costa Popoviciu, I. Popoviciu, D. Popoviciu, Vas. Murev, Andr. Radu, I. Popoviciu, David Dezica, — Sum'a 3 fl. 65 cr.

In Susanu: Dion. Lupulescu, Iga. Fischer, cate 50 cr.; P. Marco, Pet. Vermesianu, cate 20 cr.; Vas. Medrea, Dion. Andreeu, Pav. Dobinda, cate 10 cr. — Sum'a 1 fl. 70 cr.

In Jupaniu: pretiul naturaleloru venute 3 fl.

In list'a dlu colect. Avramu Mihutiu.

Jn. Selbagelu: Lazaru Murgu, Kelenmen József, cate 1 fl; Mor. Sinay 50 cr; Petru Budila 30 cr. Is. Borlovannu, Ad. Oprisiu, Nic. Blidariu, Ant. Tiru, Flor. Rusu, cate 20 cr. Pet. Bocu, Ales. Spariosu, Nic. Bocu, J. Micsia, V. Oprisiu, Dam. Borlovannu, N. Bocu, J. Bocu, Ser. Sebereanu, Ant. Dema, Ant. Groza, cate 10 cr. — Sum'a 4 fl. 90 cr.

In list'a dlu colect. Pav. Chinezu.

In Gavrsdia: Petru Sacosianu 2 fl. Sz. L. jun. Nestoru Trandafiru, canc. P. Chinezu inv. F. Blidariu par. cate 1 fl. Const. Sacosianu 40 cr. Jos. Dema, Sol. Giurgina, cate 20 cr. G. Brebanu, Nest. Brebanu, Stet. Flóre, G. Nicole, Nic. Berneantu, G. Jancu, scolariu, Seraf. Flóre, cate 10 cr; Cost. Todoru 4 cr. Sim. Flóre 2 cr. — Sum'a 7 fl. 56 cr.

Acesta mai susu publicate sume la olalta de 105 fl. 10 cr. v. a. facu cu ea publicata in nr. 10 sum'a totala de 565 fl. 65 cr. v. a.

Redactiunea.

Concursu

Pentru postulu de Capelanu langa veteranulu parochu Isaia Montia in Sicula, comit. Aradului, protopr. Sirie — Vilagosiu —, cu beneficiul anualu de 1/4 din sessiunea parochiala, totu pe atat'a din biru, carele se ie de la 172 de case, si a nume cate nna mesura de curudiu de casa, in fine din stol a trei parte.

Competitorii la acestu postu preotiescu, vor avea a tramite recursele loru instruite conformu Statutului organicu, si adresate Comitetului parochialu pana in 27 februarie a. e. st. vechiu, de a dreptulu la oficiul protopresveralu in Siria — Vilagosiu.

Sicula in 4 fauru 1871.

Comitetul parochialu gr. or.

Cu scirea mea:

Nicolau Beldea m. p.

1 - 3 administr. protopresvit.

Concursu

Spre ocuparea vacantei statuini docentale din Beregsu, (cottulu si protopopiatulu Temisiorei) indiestrate cu emolumintele: 100 fl. v. a. in bani, 40 metri de grâu in natura, 150 lb. de clisa, 50 lb. de sare, 30 lb. de lumine, 5 stangeni de lemn, 8 stangeni de paie, 3 lantie de pamentu aratoriu, diumetate